

ANKARA'DA ONAYLANAN ÖNERİLER
(4 Ekim 1980)

1. KERPIÇ MİMARİ

1.1 TANIMI: KERPIÇ MİMARİ

"Kerpiç Mimari" deyimi, kullanılan ya da terk edilmiş, tarihi ya da çağdaş olan, kısmen ya da tümüyle toprak malzemeye yapılmış tüm mimarlık ürünleri için geçerlidir. Bu mimari, doğal ya da yapay çevresi ile birlikte düşünülmelidir.

1.2 KERPIÇ MİMARİNİN YOKOLMASI

Kerpiç yapılardaki doğal bozulma, kârgir yapılarda görülene benzer süreçlere bağlı olarak ortaya çıkar. Ancak, kerpiçle bu süreçlerin görelî önemleri farklı, bozulmanın hızı ise çok daha fazladır. İnsanın neden olduğu diğer bozulma süreçleri de kerpiç mimarinin tüm yapay çevre ve diğer malzemelerle olan karmaşık ilişkileri yönünden önemlidir.

1.3 KORUMA GEREKLİLİĞİ

Korunmaları için uluslararası ölçekte ilgiye layık, ulusal ya da uluslararası önem taşıyan, kerpiçten yapılmış anıt örnekleri vardır. Ancak, kendi başına daha az önemli olsa da özgün mimarinin geçmiş dönemleri yansıttığı gibi günümüz toplumundaki değişimleri yansıtan nitelikleri ile önem taşıyan kerpiç mimarlık örnekleri de çoktur.

Ayrıca, tüm yöresel mimarinin korunması gereklidir çünkü yöresel mimari bir kültürü, o kültürün yarattığı görelî olarak daha az sayıdaki anıtlardan daha iyi temsil etmektedir.

1.4 KORUMA

Tüm koruma etkinlikleri uluslararası ilkelere uygun olmalıdır.

Kerpiç mimarinin korunması için genellikle uygun oldukları için geleneksel yöntem ve gereçlerin kullanılması teşvik edilmelidir. Bu yöntem ve gereçlerin özellikle de içinde yaşayanlar açısından kerpiç mimarinin organik niteliklerine katkıları daha da önemlidir.

Uygun koruma teknikleri konusunda araştırmalar sürdürülmelidir. Geleneksel yöntem ve gereçlere ağırlık verilmeli ve en az müdahale kavramı akıldan çıkarılmamalıdır. Uygun olduğu kesinlikle belirlendiğinde çağdaş teknoloji kullanılabilir.

Tüm koruma çalışmaları, korunacak belirgin özelliklerin anlaşılmasıyla başlamalıdır. Malzemenin fiziksel özelliklerinin korunması için bir yöntem uygun olabilir. Bir diğer farklı yöntem, kerpiç mimaride bütünlüğün, başlangıçtan günümüze değin kullanılan geleneksel kavram ve teknikleri de içererek, tümüyle korunması için daha uygun olabilir.

RKEOLOJİK RLEŐMELER

KAZI SÜRESİNCE VE KAZI SONRASI İLK KORUMA

Yeni kazılan kerpiç malzemenin önemi tanımlanıp kesin koruma planı saptanıncaya kadar, geçici korunması hemen sağlanmalıdır.

Bu tür geçici koruma öncelikle yöresel olarak elde edilebilen malzeme ve tekniklere dayandırılmalıdır.

En uygun geçici koruma aşağıdaki gereklilikleri yerine getirmelidir:

- Yağmur veya eriyen karın doğrudan aşındırmasına karşı yeterli koruma sağlamalıdır;
- Yoğunlaşma veya "ser etkilerini" önlemek için yeterli ısı yalıtımı sağlamalı, tercihan su buharını geçirebilmelidir;
- İnceleme vb. çalışma için gerektiğinde kolaylıkla kaldırılarak yeniden yerine konabilmelidir;
- Bakımı yapılmak koşuluyla, istendiğinde en az 5 yıl dayanmalıdır;
- Koruma planı yağmur suyunun akıtılması için gerekli önlemleri içermeli ve duvar diplerinde aşınma önlenmelidir.

Bu tür geçici koruma önlemleri şunları içerebilir:

Çamur sıva ile kaplı hasırlar;

Düşey yüzeyleri yağmur suyundan koruyacak biçimde duvar üstlerinden yeterli miktar taşan harpuşta. Üzerine topruörtülmüş sazlar (kamış) ya da başka bitkisel malzemeleri bu amaçla kullanılabilir.

Her arkeolojik içermeli ve her süre ayrılmalı

ulamanın gideri de çalışma için ge kli

an kerpi bir yapı iki kazı dönemi arasında hiç bir şartların terkedilmemelidir.

En kısa zamanda geçici korumanın uygulanması bir kazı başkanına,

- a. yapının arkeolojik yönden incelenmesi;
- b. çevresel koşulların ve malzemelerin incelenmesi;
- c. yapının gelecekteki ele alınışı konusunda bir karara varılabilmesi (yeniden doldurma veya sergileme için koruma için yeteri kadar zaman süresi verilmesini sağlamak nedeniyle)

YERLEŞMELERİN YERLEŐME VE YERLEŐMENİN ÖNEMİ İLE BAĞLANTILI OLARAK BİR YÖN SAPTANMALIDIR. UYGULANABİLECEK GÖRÜŐLER AŞAĞIDADIR:

Bu tür (koruma tasarımı yokluğundan etkilenen) yerleşmeler uzmanlarca incelenmeli ve yapıların durumu ve yerleŐmenin önemi ile bağlantılı olarak bir yön saptanmalıdır. Uygulanabilecek görüŐler aşağıdadır:

- a. yeniden hemen doldurma;
- b. aralıklı bakım;
- c. kurtarıcı sağlamlaştırma ve yeniden doldurma;
- d. kurtarıcı sağlamlaştırma ve geçici koruma;
- e. tümüyle koruma.

3. KORUNAKLARIN YAPIMI

- 3.1 Düşük maliyetli korunakların (kısmen ya da tamamen kapalı) yapımı için modüler sistemlerin tasarımına ilişkin çalışmaların yapımı;
- 3.2 Korunak kavramlarının, değişik dalların (örneğin mimarlık arkeoloji, konservasyon) uzmanlarınca geliştirilmeleri ve elde edilebilen yöresel malzemeler göz önünde tutularak, bu kavramların ortak olarak arazide denenmeleri; önerilir.

KORUMA UYGULAMALARI KONUSUNDA ARAŐTIRMA

- a. Deney yöntemlerinin standartlaştırılması;
- b. Laboratuvar ve arazide önerilen çeşitli yöntemlerin ilişkili yararlarının denenmeleri için karşılaştırılabilir yüzeylerin kullanılmaları;
- c. Pilot projelerin, yapıların, tümüyle korunmasına ilişkin sistem denemelerinde kullanılmaları;

5. KISMEN YANMIŞ KERPIÇ YERLEŞMELER

Dünyanın bazı bölgelerinde pek çok bu tür yerleşmeler yangın geçirdiklerinden, kerpiçler kısmen pişmiştir. Bu nedenle bu tür yerleşmelerin korunması daha farklı ölçütler gerektirmektedir. Geçici koruma, pişmiş tuğlanın daha dayanıklılık gösterdiği yağmurun yarattığı doğrudan fiziksel aşınmadan daha çok, aşırı ısı değişimlerine, donma-erime devrelerine ve kılcal yükselme ile bağlantılı tuz kristallenmesine (ve bunun harekete geçirdiği hacim değişimlerine) karşı koruma önlemleriyle ilgilenmelidir. Bu akılda tutularak, kerpiçler için şimdiye kadar önerilen geçici koruma yöntemleri, malzemenin kısa süre için kalımını sağlamak ve bozulma hızını geciktirmek için uygulanabilir. Kısmen yanık kerpiç yerleşmelerde, geçici koruma önlemleri alınmadan, bazı kurtarıcı yapısal onarımların yapılması gerekebilir.

GELECEK TOPLANTI

Peru temsilcilerinin, kerpiç kalıntılar ve/veya yapılar içeren arkeolojik sitlerin korunması konusunda bir toplantı düzenlemelerine ilişkin cömert önerileri kabul edilerek bir sonraki toplantının Peru'da yapılması kararlaştırıldı.

RECOMMENDATIONS APPROVED IN ANKARA (4th October 1980)

1. EARTHEN ARCHITECTURE

Definition: Earthen Architecture

The term "earthen architecture" is applied to all architecture, whether occupied or abandoned, historic or contemporary, that is constructed partially or completely of earth materials. Such architecture must be considered in relation to its total environment, whether natural or man made.

1.2 The Loss of Earthen Architecture

Natural deterioration of earthen construction is based on processes which are in part similar to those which occur in masonry construction. But the relative importance of such processes is different and the rate of deterioration is much greater. Other deterioration processes introduced by man are significant in the deterioration of earthen architecture in its complex interrelationships with other materials and with the total built environment.

1.3 The Need to Preserve

There are individual monuments built of earth that are of national and international significance and that deserve the commitment of the international community to their preservation. However, there is also much earthen architecture which, while less important per se, is important in the quality that reflects changes in contemporary society, just as the original architecture reflected the society of a former period.

Also, it is important to preserve all vernacular architecture since it is more representative of a culture than the relatively few monuments produced by that culture.

1.4 Preservation

All preservation activities should be guided by internationally accepted principles.

The use of traditional methods and materials should be encouraged because they are often highly appropriate for the preservation of earthen architecture. Even more important is the contribution these methods and materials make to the organic quality of earthen architecture, particularly as it relates to its inhabitants.

Research into appropriate preservation techniques should continue. Emphasis should be on the traditional methods and materials, and the concept of minimal intervention should always be borne in mind. Contemporary technology, if determined to be appropriate, may also be used.

All preservation activities should begin with an understanding of the significant characteristics that are to be preserved. One technique might be appropriate for the preservation of the physical characteristics of the material itself. Another quite different technique might be more appropriate for the preservation of the integrity of earthen architecture as a whole, including the traditional concepts and techniques that were used originally and continue to be used today.

2. ARCHAEOLOGICAL SITES

2.1 Immediate Protection During and After Excavation

Newly excavated mud-brick material must be given immediate temporary protection until such time as its importance is defined and a definite conservation plan is established.

Such temporary protection should rely primarily upon the materials and techniques available locally.

The ideal temporary protection should satisfy the following requirements:

- it should provide adequate protection against direct erosion by rain or melting snow;
- it should afford sufficient thermal insulation to avoid condensation or the "greenhouse effect" and, preferably, be permeable to water vapour;

- it should be easy to remove and to put back in place when study and/or inspection is necessary;
- it should have a minimum useful life of 5 years, with periodic maintenance, if required;
- the protection plan should include provisions to drain rainwater and avoid erosion at the base of walls.

Such temporary protection measures might include:

- straw mats covered with mud plaster;
- capping (coping) projecting sufficiently beyond the top edges of walls so as to avoid the flow of rainwater over the vertical surface. A layer of reeds, or other vegetable matter, covered with soil, could be used for this purpose.

The cost of protective treatment should be included in the budget of any archaeological campaign, and sufficient time should be allotted in the programme of each excavation for such work.

An excavated mud-brick structure should never be left exposed to the environment from one archaeological campaign to another.

Application of temporary protection as soon as possible is meant to provide the director of the excavation with sufficient time to:

- a. complete the archaeological study of the structure;
- b. complete the study of materials and environmental conditions;
- c. reach a decision on the future treatment of the structure (back-fill or conservation for exhibition).

.2 Sites Which Have Been Left Exposed to the Environment

These sites (which have suffered from lack of conservation planning) should be analysed by experts and a policy should be determined in relation to the condition of the structures and the importance of the site. The options available are as follows:

- a. immediate backfill;
- b. periodic maintenance;
- c. emergency consolidation and backfill;
- d. emergency consolidation and temporary protection;
- e. complete conservation.

3. CONSTRUCTION OF SHELTERS

It is recommended:

- 3.1 That the design study of modular systems for the construction of low-cost protective shelters (either full or partial enclosure) be undertaken.

- 2 That shelter design concepts should be developed by professionals from different disciplines (i.e. architecture, archaeology, conservation) and tested jointly in the field, with particular attention to materials that are locally available.

4. RESEARCH ON CONSERVATION TREATMENTS

It is recommended:

- a. that methods of testing be standardized;
- b. that comparable surfaces be used to test the relative merits of the various systems proposed, both in the lab and in the field;
- c. that pilot field projects be used to test conservation systems on entire structures.

5. PARTIALLY BURNT MUD-BRICK SITES

In certain parts of the world, many mud-brick sites were destroyed by fire, and consequently the mud-bricks were partially baked. As a result, conservation of such sites calls for somewhat different preservation criteria. Temporary protection should be concerned more with protection against extreme variations of temperature, the freeze-thaw cycle, and capillary rise with salt crystallization (and the subsequent volumetric changes which it provokes) and perhaps less with direct physical erosion produced through the action of rain to which baked brick is more resistant. With this in mind, systems of temporary protection such as those already proposed for mud-bricks could be adapted to retard the rate of deterioration and ensure the short-term survival of the material. In the case of partially baked mud-brick sites, some emergency structural repairs may need to be undertaken before applying temporary protective measures.

6. FUTURE MEETING

That the generous offer of the Peruvian delegation to organize a meeting to study the protection of archaeological sites containing mud brick remains and adobe historic structures accepted.

RECOMMANDATIONS APPROUVEES A ANKARA (4 Octobre 1980)

1. ARCHITECTURE EN TERRE

1.1 Définition: architecture en terre

Le terme "architecture en terre" s'applique à toute architecture, occupée ou abandonnée, historique ou contemporaine, qui est construite entièrement ou en partie de matériaux en terre. Cette architecture doit être considérée en relation avec son environnement, qu'il soit naturel ou construit par l'homme.

1.2 La destruction de l'architecture en terre

L'altération naturelle de la construction en terre est due à des processus qui sont en partie semblables à ceux que l'on rencontre dans les autres constructions en maçonnerie. Mais l'importance relative de ces processus est différente et la vitesse de l'altération est bien plus élevée. D'autres processus d'altération introduits par l'homme sont significatifs dans l'altération de l'architecture en terre, considérant ses relations complexes avec d'autres matériaux et avec l'environnement construit.

1.3 La nécessité de préserver

Il existe des monuments construits en terre qui ont une importance nationale et internationale et qui méritent que la communauté internationale participe à leur conservation.

Cependant il existe aussi de nombreuses constructions en terre qui, bien que moins importantes en soi, sont importantes du fait qu'elles reflètent les changements de la société contemporaine tout comme l'architecture originelle reflète la société d'une période précédente.

C'est pour cela qu'il est important de préserver toute l'architecture vernaculaire puisqu'elle est plus représentative d'une culture que les quelques monuments produits par cette culture.

Préservation

Toutes les activités de préservation doivent être guidées par ~~des principes internationaux reconnus. On doit encourager l'utilisation~~ des méthodes et matériaux traditionnels parce qu'ils sont souvent parfaitement appropriés à la préservation de l'architecture en terre. Et, fait encore plus important, ils apportent une grande contribution à la qualité organique de l'architecture en terre, en particulier, à cause de leurs rapports avec les habitants.

La recherche de techniques de préservation appropriées doit continuer. On doit insister sur les méthodes et matériaux traditionnels et on doit toujours garder à l'esprit le concept d'intervention minimale. La technologie contemporaine, si elle se révèle appropriée, peut être aussi utilisée.

L'identification des caractéristiques significatives qui doivent être préservées doit précéder toute activité de préservation. Une technique peut être adaptée à la préservation des caractéristiques physiques du matériau lui-même, alors qu'une autre technique complètement différente peut être plus appropriée à la préservation de l'intégrité de l'architecture en terre comme un tout qui comprend les concepts et techniques traditionnelles qui étaient utilisés à l'origine et continuent à être utilisés aujourd'hui.

2. SITES ARCHEOLOGIQUES

2.1 Protection immédiate pendant et après les fouilles

Tout matériau en terre qui vient d'être mis à jour doit recevoir immédiatement une protection temporaire jusqu'à ce que son importance soit définie et un plan définitif de conservation établi.

Une telle protection temporaire doit être choisie en fonction des matériaux et techniques disponibles sur place.

Une protection temporaire idéale devrait remplir les conditions suivantes:

- donner une protection adéquate contre l'érosion directe de la pluie ou de la neige fondue;
- assurer une isolation thermique suffisante pour éviter la condensation ou "l'effet de serre" et, de préférence, être perméable à la vapeur d'eau;
- être facile à enlever et à remettre en place si une étude et/ou une inspection sont nécessaires;
- avoir une durée d'au moins cinq ans avec un entretien périodique en cas de besoin;
- le plan de protection doit inclure des mesures pour l'écoulement des eaux de pluie et la protection de la base des murs contre l'érosion.

Les mesures de protection temporaire pourraient inclure:

- des nattes en paille recouvertes de terre;
- un chaperon qui dépasse suffisamment les bords du sommet du mur pour éviter l'écoulement de l'eau de pluie contre la paroi verticale. Une couche de joncs, ou de tout autre végétal, recouverte de terre, peut être utilisée à cet effet.

Le budget de toute campagne de fouilles doit prévoir le coût du traitement de protection et une période de temps suffisante doit être allouée pour ce travail dans le programme de chaque fouille.

Une structure en terre mise à jour ne doit jamais être laissée exposée aux intempéries entre deux campagnes de fouilles.

L'application dès que possible d'une protection est conçue pour donner au directeur des fouilles assez de temps pour:

- a. compléter l'étude archéologique de la structure;
- b. compléter l'étude des matériaux et des conditions ambiantales;
- c. prendre une décision sur le traitement à appliquer à la structure (comblement de la fouille ou conservation pour l'exposition).

2.2 Sites qui ont été exposés aux intempéries

Ces sites (qui ont souffert du manque d'une politique de conservation) devraient être examinés par des experts et un plan d'action devrait être décidé en fonction de la condition des structures et de l'importance du site. Les décisions possibles sont les suivantes:

- a. comblement immédiat de la fouille;
- b. entretien périodique;
- c. consolidation d'urgence et comblement;
- d. consolidation d'urgence et protection temporaire;
- e. conservation complète.

~~3. CONSTRUCTION D'ABRIS~~

On recommande:

- 3.1 d'entreprendre l'étude d'un projet de systèmes modulaires pour la construction d'abris de protection d'un prix modéré (permettant une fermeture complète ou partielle);
- 3.2 que le projet et la conception des abris soient développés par des spécialistes de différentes disciplines (c'est-à-dire architecture, archéologie, conservation) et expérimentés par eux sur le terrain, avec une attention particulière pour les matériaux qui sont disponibles sur place.

4. RECHERCHE SUR LES TRAITEMENTS DE CONSERVATION

On recommande:

- a. que les méthodes d'essai soient normalisées;
- b. que des surfaces comparables soient utilisées pour tester les qualités relatives des différents systèmes proposés, aussi bien dans le laboratoire que sur le terrain;
- c. que des projets pilotes soient choisis pour tester les systèmes de conservation sur d'entières structures.

5. SITES EN TERRE EN PARTIE BRULÉS

Dans certaines régions du monde, des sites en terre ont été détruits par des incendies et les briques crues ont été partiellement cuites. Par conséquent la conservation de tels sites requiert des critères de préservation différents. La protection

provisoire doit servir plus à la protection contre les variations extrêmes de température, le cycle gel-dégel et la remontée capillaire avec cristallisation des sels (et les changements volumétriques qui en résultent) et peut-être moins à la protection contre l'érosion physique directe due à l'action de la pluie, contre laquelle la brique cuite est plus résistante. C'est pourquoi des systèmes de protection provisoire, comme ceux qui ont été proposés ci-dessus pour les briques crues, devraient être adoptés pour retarder la vitesse de l'altération et assurer dans l'immédiat la subsistance du matériau. Dans le cas de sites de briques crues en partie cuites, il peut être nécessaire de faire quelques réparations structurales d'urgence avant d'appliquer les mesures de protection provisoire.

6. LA REUNION PROCHAINE

L'offre qui a été faite amablement de la part de la Délégation Péruvienne pour organiser la prochaine réunion pour étudier les sites historiques ou demeurent des vestiges en terre cuite et les structures en pisé a été acceptée.